

Απογραφή 2011: Χωρική ανάλυση δημογραφικών και κοινωνικών χαρακτηριστικών του πληθυσμού ξένης υπηκοότητας στην Ελλάδα

Αλεξάνδρα Καρκούλη¹, Κυράννα Κλήμη²

(1) Υποψήφια Διδάκτωρ (2) Μηχανικός Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης

Εργαστήριο Δημογραφικών Και Κοινωνικών Αναλύσεων, ΤΜΧΠΠΑ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Εισαγωγή

Το κοινωνικό ιστορικό πλαίσιο που δημιουργεί τη μετανάστευση και την κινητικότητα παραμένει αναλλοίωτο στην ευρωπαϊκή- και όχι μόνο- ιστορία. Στην απογραφή του 2011, η Ελλάδα μετράει 911.754 καταγεγραμμένους αλλοδαπούς σε σύνολο 10.816.286 μόνιμου πληθυσμού (8,43%).

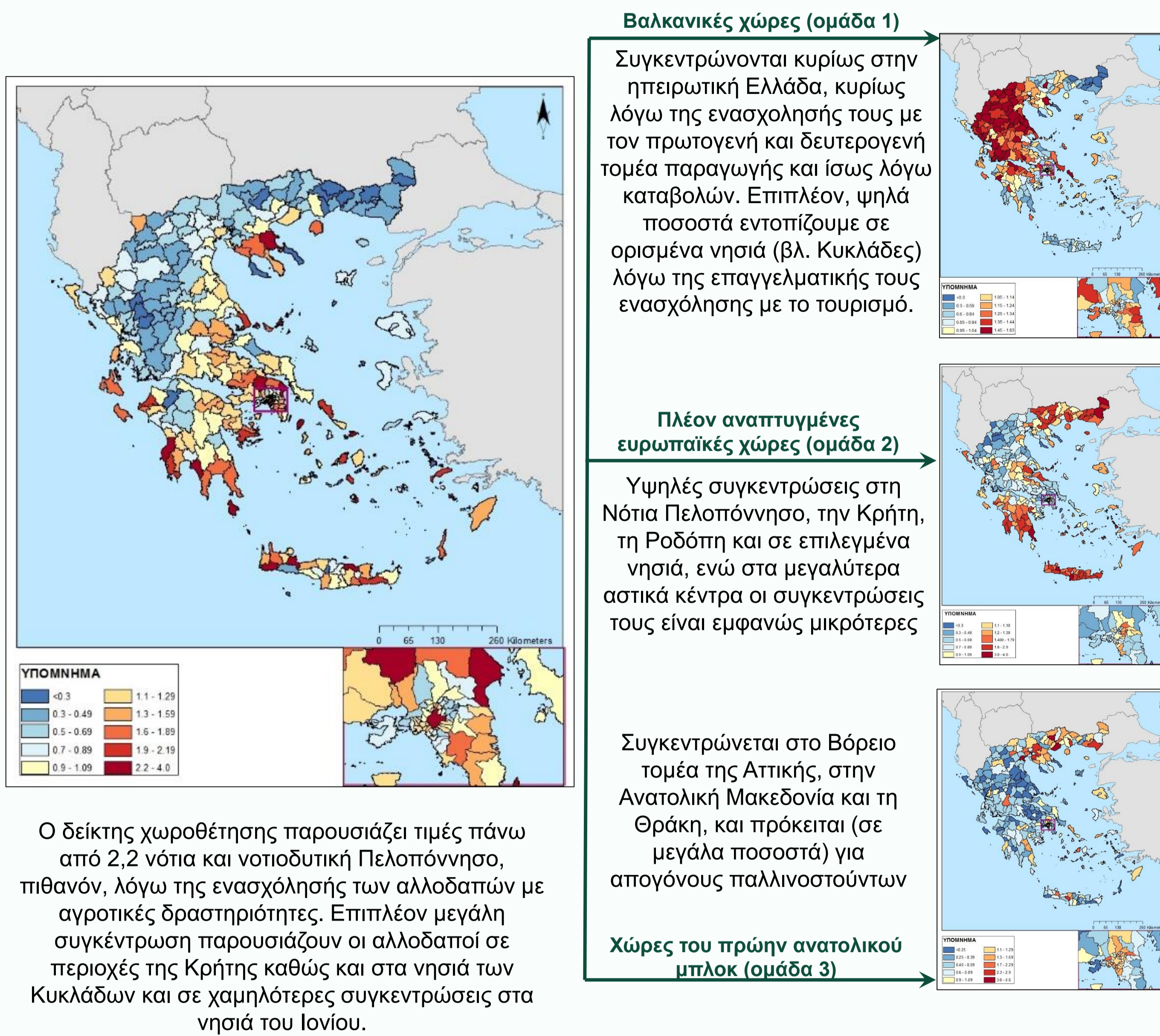
Σκοπός του άρθρου είναι μια πρώτη διερεύνηση του προφίλ του πληθυσμού ξένης υπηκοότητας σε «χαμηλά» διοικητικά επίπεδα.

Τα σαφώς διαφοροποιημένα προφίλ συχνότατα συγκαλύπτονται κάτω από τους μέσους εθνικούς ή περιφερειακούς όρους, που συντείνουν στη δημιουργία ενός σύνθετου πάζλ, το οποίο οφείλει να ληφθεί υπόψη στην λήψη μέτρων πολιτικής, τόσο σε εθνικό όσο και σε τοπικό επίπεδο.

Θα πραγματοποιηθεί διαχωρισμός του εξεταζόμενου πληθυσμού ξένης υπηκοότητας σε τρεις μεγάλες ομάδες: τις βαλκανικές χώρες, τις πλέον αναπτυγμένες ευρωπαϊκές χώρες και τις χώρες του πρώην ανατολικού μπλοκ, καθώς συγκεντρώνουν σχεδόν το 90% των αλλοδαπών

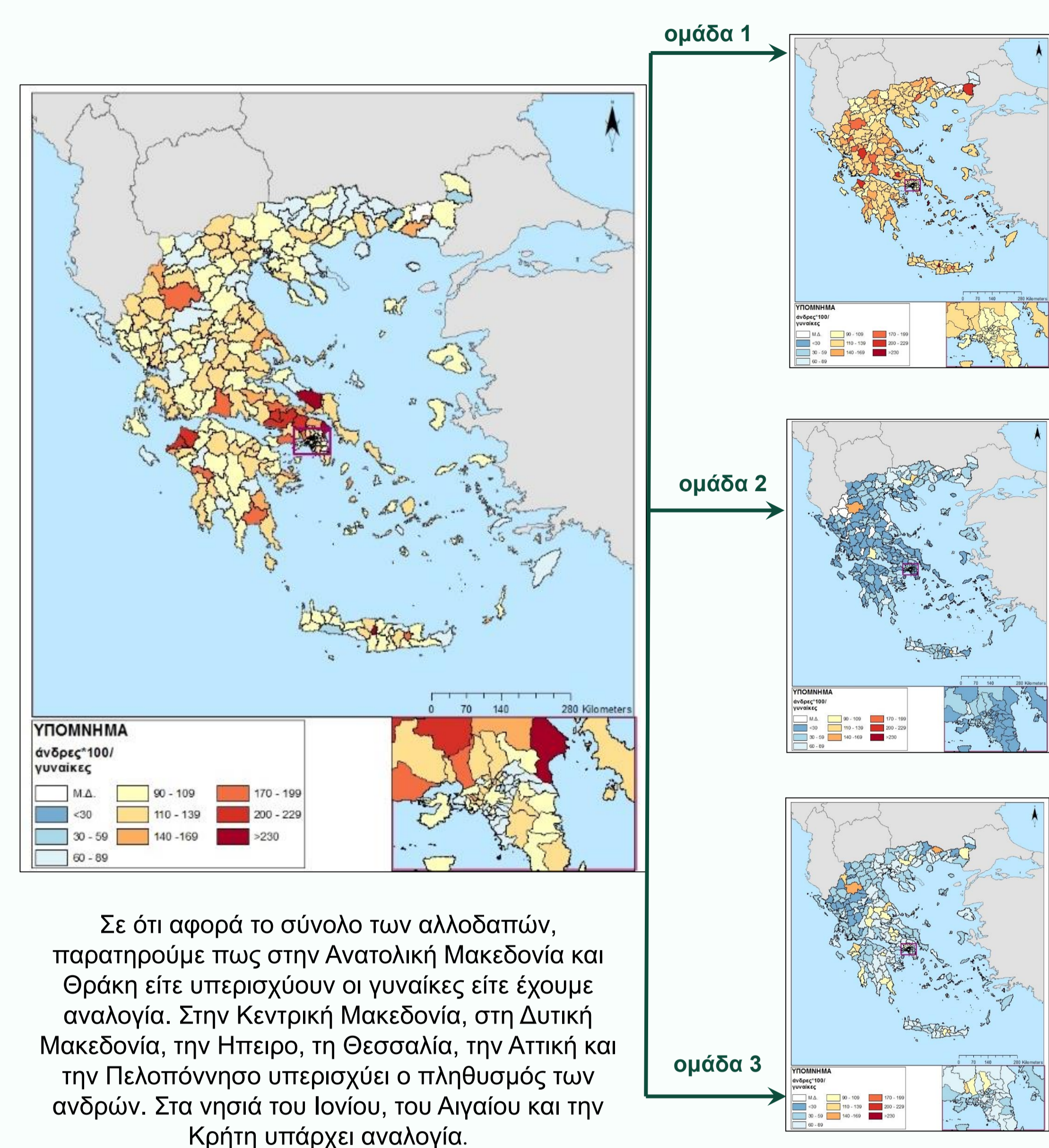
1.Χωρική συγκέντρωση

Δείκτης χωροθέτησης σε επίπεδο δήμου του πληθυσμού ξένης υπηκοότητας στην απογραφή του 2011.

2.Δημογραφικά Χαρακτηριστικά

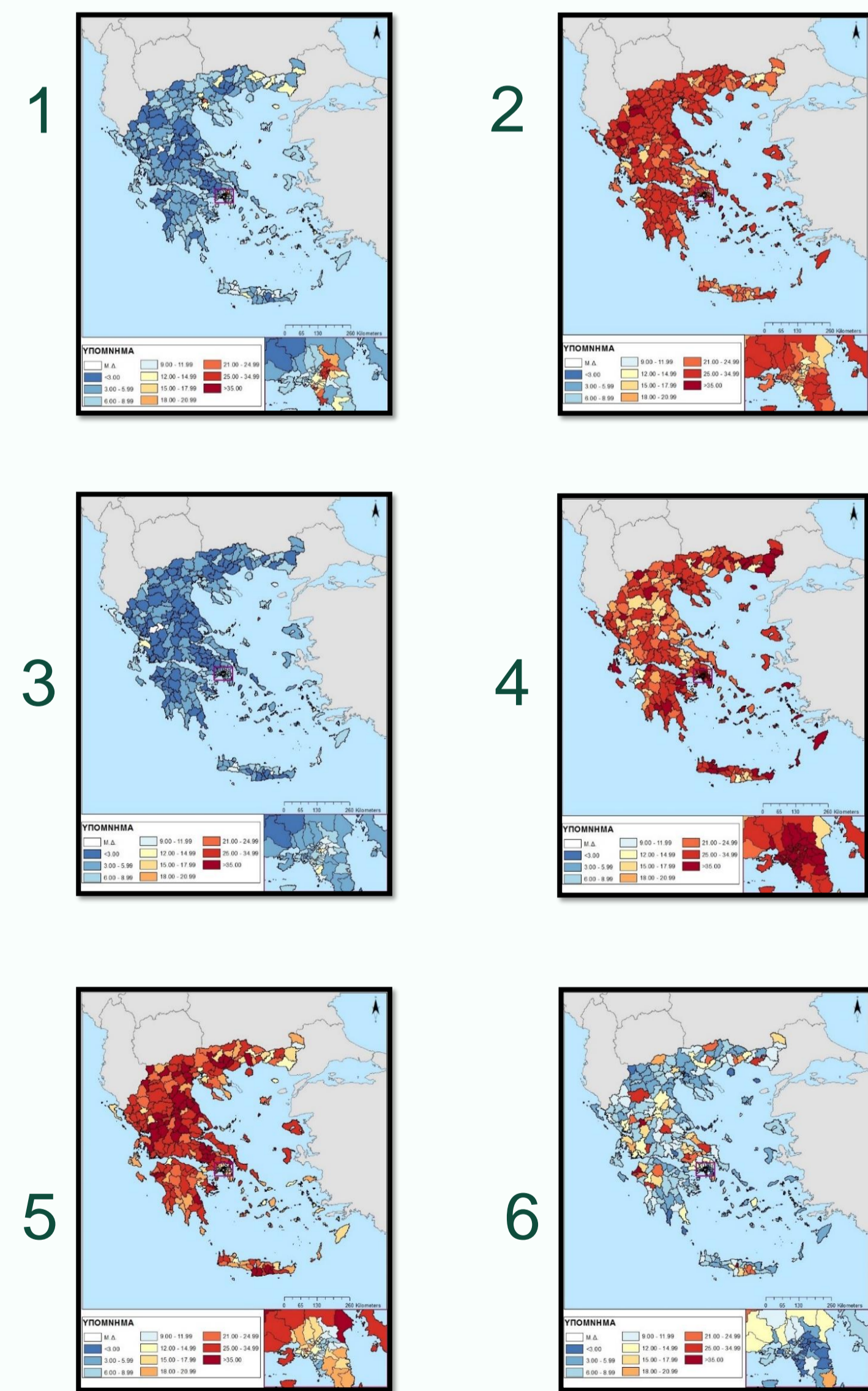
Αναλογία ανδρών – γυναικών (%) του πληθυσμού ξένης υπηκοότητας.

3.Κοινωνικά Χαρακτηριστικά

• Εκπαίδευση

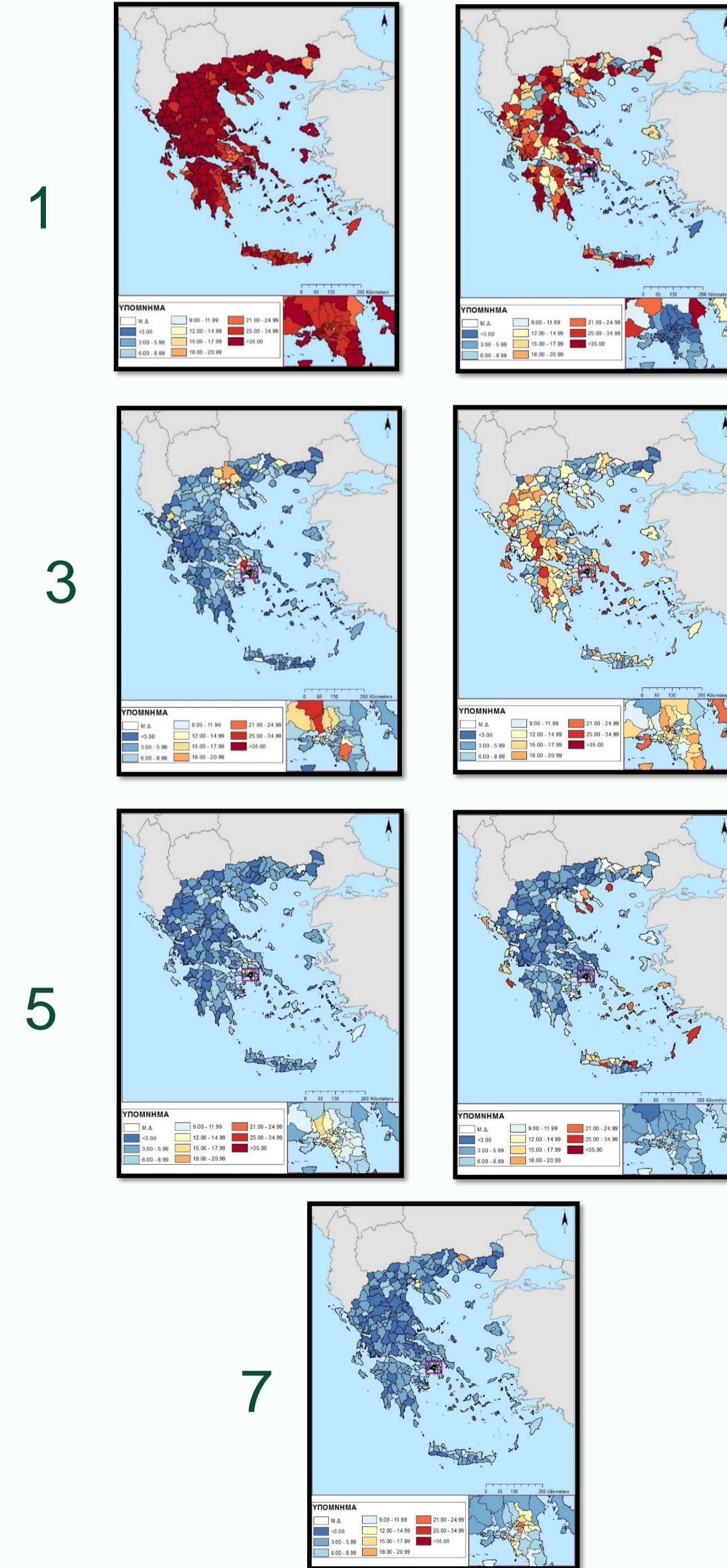
Κατηγορία	Επίπεδο Εκπαίδευσης
1	Διδακτορικό, Μεταπτυχιακό, Πτυχίο Παν/μίου-Πολυτεχνείου & ισότιμων σχολών
2	Πτυχίο ΑΤΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ & ισότιμων σχολών, Πτυχίο μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ΙΕΚ, Κολέγια κλπ.)
3	Απολυτήριο Λυκείου (Γενικού, Επαγγελματικού,Εκκλησιαστικού κλπ.), Πτυχίο Επαγγελματικών Σχολών
4	Απολυτήριο τριτάξιου Γυμνασίου
5	Απολυτήριο Δημοτικού
6	Εγκατέλιψε το Δημοτικό, αλλά γνωρίζει γραφή και ανάγνωση, Ολοκλήρωσε την προσχολική αγωγή, Δεν γνωρίζει γραφή και ανάγνωση

- 1: τα υψηλότερα ποσοστά εμφανίζονται στη Θεσσαλονίκη και στους δήμους της Αττικής, στην Κεντρική Μακεδονία και Θράκη τα ποσοστά κυμαίνονται στη κεντρική κλάση, ενώ στην υπόλοιπη Ελλάδα είναι χαμηλά.
- 2: τα ποσοστά είναι χαμηλότερα της κεντρικής τιμής στο σύνολο της χώρας
- 3: τα ποσοστά ξεπερνούν το 21% στους περισσότερους δήμους της χώρας με τα υψηλότερα ποσοστά (πάνω από 35%) να εμφανίζονται στους δήμους της Αττικής
- 4: τα ποσοστά είναι υψηλά για το σύνολο της χώρας εκτός ορισμένων μικρών δήμων. Σε ότι αφορά την Αττική, τα ποσοστά κυμαίνονται από 18% έως 25%.
- 5: τα ποσοστά είναι υψηλά για το σύνολο της χώρας εκτός της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, όπου συναντάμε τιμές μεσαίας τάξης. Ακόμη, στην Αττική τα ποσοστά είναι χαμηλά.
- 6: ορισμένοι δήμοι ανά την Ελλάδα συγκεντρώνουν υψηλά ποσοστά άνω του 21%, ωστόσο οι τιμές για το μεγαλύτερο τμήμα της Ελλάδος κυμαίνονται σε χαμηλά επίπεδα.

• Κλάδος Οικονομικής Δραστηριότητας

Κατηγορία	Κλάδος Οικονομικής Δραστηριότητας
1	Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία Ορυχεία και Λατομεία. Μεταποίηση, Μεταποίηση
2	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού Παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση απόβλητων και δραστηριότητες εξυγίανσης
3	Κατασκευές
4	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο - Επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών Μεταφορά και Αποθήκευση
5	Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης Ενημέρωση και Επικοινωνία
6	Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες Διαχείριση ακίνητης περιουσίας Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες Δημόσια διοίκηση και άμυνα - υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση Εκπαίδευση
7	Δραστηριότητες ετεροδυνικών οργανισμών και φορέων Δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μερίμνα Τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών Δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδωτών - μη διαφοροποιημένες δραστηριότητες νοικοκυριών, που αφορούν την παραγωγή αγαθών - και υπηρεσιών - για ίδια χρήση

- 1: τα ποσοστά του πληθυσμού ξένης υπηκοότητας που δραστηριοποιείται στον πρωτογενή τομέα είναι υψηλά για το σύνολο της χώρας
- 2: στον δευτερογενή τομέα, συναντάμε υψηλά ποσοστά σε Δυτική Μακεδονία, Θεσσαλία, Στερεά Ελλάδα και Πελοπόννησο. Στα νησιά του Ιονίου -Αιγαίου και την Αττική οι τιμές είναι χαμηλές
- 3: Στον κατασκευαστικό τομέα, εκτός της Κεντρικής Μακεδονίας (Θεσσαλονίκη και όμοροι δήμοι) και της Αττικής, η υπόλοιπη χώρα παρουσιάζει χαμηλές τιμές
- 4: υψηλά ποσοστά εντοπίζουμε στη Δυτική Μακεδονία, την Ήπειρο, τη Δυτική Ελλάδα, την Πελοπόννησο και τα νησιά του Αιγαίου. Στην Αττική, τα ποσοστά είναι μεσαίας τάξεως
- 5: εκτός της Αττικής που οι τιμές κυμαίνονται από 12% έως 15%, τα ποσοστά για την υπόλοιπη χώρα είναι χαμηλά
- 6: στον τριτογενή τομέα, εντοπίζουμε υψηλά ποσοστά στη Χαλκιδική και στα νησιά του Ιονίου και Νοτίου Αιγαίου. Στην Αττική και την υπόλοιπη Ελλάδα τα ποσοστά είναι χαμηλά
- 7: εκτός από τους δήμους της Αττικής και της Θεσσαλονίκης που εντοπίζουμε ποσοστά μεσαίας τάξης, η υπόλοιπη χώρα παρουσιάζει χαμηλές τιμές όσο αφορά τα νοικοκυριά

Συμπεράσματα

Το 2011, το 84% του πληθυσμού ξένης υπηκοότητας προέρχεται από τις τρεις μεγάλες ομάδες και το 16% από τις αναπτυσσόμενες χώρες. Το ποσοστό των εν δυνάμει οικονομικά ενεργών είναι 80.1% (51.5% άνδρες & 48.5% γυναίκες). Δηλαδή, παρατηρούμε τάση εξισορρόπησης των δύο φύλων με σκοπό την δημιουργία οικογενειών. Σημαντικές συγκεντρώσεις παρατηρούμε στον παράκτιο χώρο, τα νησιά και τη Θράκη. Αντιθέτως, η Αττική δεν παρουσιάζει αποκλίνουσες τιμές (τιμές κοντά στη μονάδα).

Το μορφωτικό επίπεδο των εν δυνάμει οικονομικά ενεργών αλλοδαπών είναι ικανοποιητικό. Οι άνδρες δραστηριοποιούνται στον πρωτογενή τομέα και τον τουρισμό. Οι γυναίκες στη βιομηχανία του τουρισμού και τον τριτογενή τομέα.

Κλείνοντας, οφείλουμε να επισημάνουμε πως η οικονομική κρίση που έπληξε τη χώρα υποδοχής και είχε ως αφετηρία το έτος 2008, επηρέασε σημαντικά τη συμπεριφορά, τη χωροθέτηση και τις οικονομικές δραστηριότητες των αλλοδαπών. Ακόμη, το κεφάλαιο των παράνομων μεταναστών παρέμεινε ανέπαφο στην έρευνά μας, καθώς τα στοιχεία δεν επαρκούσαν για την εξέτασή του.